

FREMMEDSPRÅKSENTERET

FOKUS PÅ SPRÅK

SPECIALUTGAVE / NR 17 / NOVEMBER 2009

FRANSK I VERDEN

Ny utgave

André Avias, Line Engstrøm og Rolf Tobiassen

FRANSK I VERDEN

FOKUS PÅ SPRÅK NR 17 / 2009 er skrevet av André Avias, Line Engstrøm og Rolf Tobiassen på oppdrag fra Fremmedspråksenteret. André Avias er førstelektor i fransk ved Høgskolen i Østfold. Line Engstrøm er fransklektor ved Lambertseter videregående skole. Rolf Tobiassen er tidligere leder av Senter for universitets- og høgskolesamarbeid med Frankrike.

Heftet gir en oversikt over bruken av det franske språket i verden og retter seg mot elever på ungdomsskolen og i videregående opplæring, lærere, rådgivere og foreldre.

Redaktør for denne spesialutgaven av Fokus på språk: Eva Thue Vold. Dette heftet er en revidert og oppdatert utgave av Fokus på språk nr. 4 / 2007.

Fremmedspråksenteret retter en takk til Jacky Billeau og Beate Trandem som har bidratt med fotografier og til Jean-Louis Tarrou for noen tekster.

År	2009
Utgiver	Fremmedspråksenteret
Utgiversted	Halden
Ansvarlig redaktør	Johanne Ostad
Redaktør	Eva Thue Vold
ISSN	1890-3622
ISBN trykket	978-82-8195-032-0
ISBN på nett	978-82-8195-033-7

INNHold

Fransk åpner dører!	s. 2
Historien om fransk	s. 4
Utbredelsen av fransk i verden	s. 6
Landet Frankrike	s. 10
Franskspråklig kultur og sport	s. 13
Fransk økonomi og teknologi	s. 25
Å lære fransk i dag	s. 30
Gå på nettet!	s. 34

FRANSK ÅPNER DØRER!

Alle er enige om at det er viktig å lære språk. Og mange som droppet språk nummer to i skolen, har angret på det siden. For det er ikke nok med engelsk!

Hvorfor ikke? Hvis vi skulle nøye oss med bare engelsk, og la det være det eneste fremmedspråket man lærte, ville verden bli ensrettet. Flere fremmedspråk sikrer oss kontakt med mange forskjellige land og kulturer. Det gir oss muligheter for kulturelt og språklig mangfold, noe som er veldig viktig.

Derfor har Europarådet i 50 år minnet om hvor viktig det er å lære flere språk. Norges Thorbjørn Jagland ble høsten 2009 valgt til ny generalsekretær i Europarådet, og han bor nå i Strasbourg og er i full gang med å lære seg fransk!

I 2005 vedtok 146 land i UNESCO (FNs organ for utdanning, vitenskap og kultur) at det er viktig å respektere forskjellige lands kulturer, og at det er viktig at alle lærer flere språk for å bli kjent med væremåter i andre land.

UNESCO-konvensjonen 2005 og Europarådets avdeling for moderne språk (ECML):
www.unesco.org/culture/fr/diversity/convention
www.ecml.at

Fremmedspråk åpner dører og gir deg adgang til veldig mye: Nye venner fra andre land og andre kulturer, mange flotte opplevelser når du skjønner språket, når du hører sanger, ser på filmer eller er på restaurant i landet der språket snakkes. I tillegg lærer du noe som kan bli veldig nyttig senere i livet, når du skal få deg jobb. Med språkkunnskaper blir du mer attraktiv som medarbeider.

Den som velger å lære seg flere språk, er med på å skape en bedre verden. For noe av det viktigste i våre dager er å kunne snakke sammen over grensene. Da må vi kunne flere språk! Slik skaper vi tillit og forståelse for hverandre.

Særlig kan det være nyttig å velge et språk som ikke alle lærer, men som har stor utbredelse, slik som fransk.

I *Kongespeilet*, som ble skrevet i Norge ca. 1250-1260, anbefales det at kongesønnen lærer seg fransk, "for det er med det språket du når lengst!"

Eiffeltårnet. Kilde: Fremmedspråksenteret.

HISTORIEN OM FRANSK

HVORFOR VELGE FRANSK?

Som sagt er det veldig nyttig å kunne et språk som har stor utbredelse, men som ikke alle lærer. Og fransk er ikke vanskeligere å lære enn andre språk!

Dessuten kan du allerede mye fransk! Visste du ikke det? Jo, nesten halvparten av alle engelske ord kommer fra fransk og latin, og siden du kan mye engelsk, kan du også mange franske ord. Se for eksempel på disse ordene:

Parfum, sport, musique, abonnement, théâtre, information, collection, université, littérature, restaurant, danse, couleur, liberté.

Ikke sant? Du skjønner jo alle disse franske ordene, selv om de skrives (og uttales) litt annerledes enn på engelsk. Og nå kan du gå på jakt etter enda flere på egenhånd!

Noen tips: De fleste ord på engelsk som slutter på -ment, -sion eller -tion, gjør det samme på fransk. Engelske ord som slutter på -ty, ender på -té på fransk. Vi stopper der. Men det fins enda flere sånne regler!

Og vet du hvorfor det er slik? Jo, det skyldes at Vilhelm fra Normandie (som var etterkommer av den norske vikingen Gangerolf!) i 1066 erobret England, og derfor ble kalt Vilhelm Erobreren. I nesten 300 år snakket den engelske adelen fransk, og masser av franske ord ble derfor værende igjen i det engelske språket. Her er noen eksempler på franske gaver til engelsk:

Music kommer fra fransk *musique*

mute ← *muet*

interview ← *entrevue*

to pay ← *paier*, fra ordet *paix*, fred

closet ← *closet* (gammelfransk),
petit enclos, lite avlukke

blanket ← *blanquette* (gl.fransk),
drap blanc, hvitt stoff

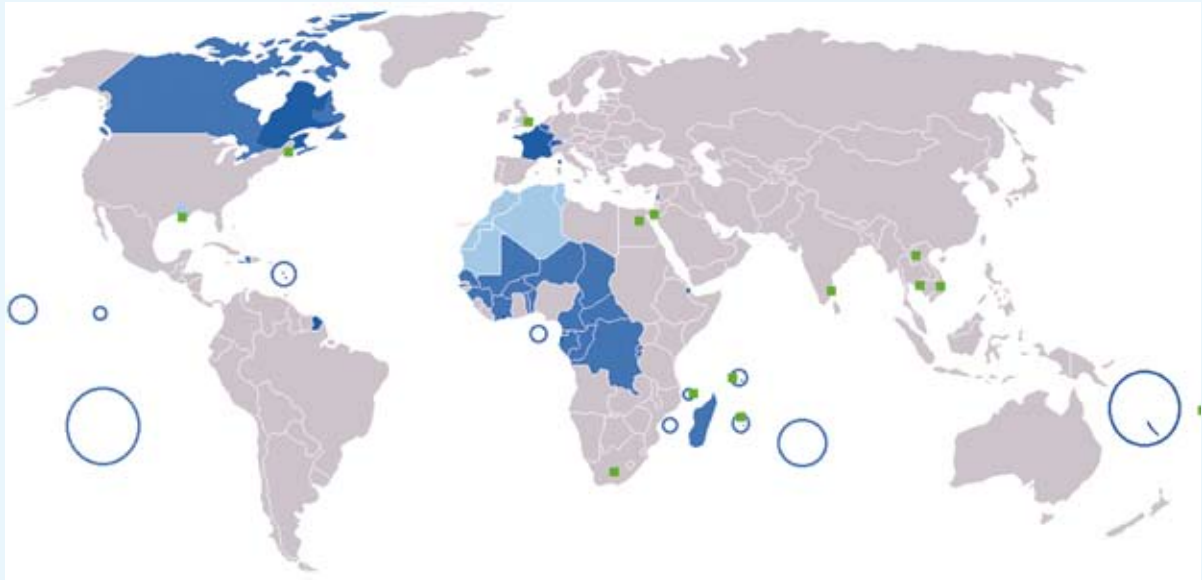
pantry ← *paneterie* (gl.fransk),
garde pain, brødkiste

butler ← *bouteiller* (gl.fransk),
flaskemann / munnskjenk

Den som lærer seg fransk, vil ha mye lettere for senere å lære seg spansk, italiensk eller portugisisk, siden disse språkene er "søskenpråk". De kommer alle fra latin, som var språket i det gamle Romerriket. Et eksempel på dette slektskapet ser vi i det latinske ordet for "jente", *filia*, som har blitt *figlia* på italiensk, mens det på portugisisk heter *filha*, på fransk *fille* og på spansk *hija*.

Lederen i det britiske overhuset sier fortsatt *la reyne le veult* ("dronningen vil det") når noe er bestemt. I dag er korrekt skrivemåte *la reine le veut*.

KART OVER UTBREDELSEN AV FRANSK I VERDEN

Forklaring:

■ fransk er morsmål ■ fransk er offisielt språk ■ fransk har særstatus ■ franskspråklige minoriteter

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:New-Map-Francophone_World.PNG (public domain, 26.03.2009)

UTBREDELSEN AV FRANSK I VERDEN

FRANSK ER MORSMÅL, OFFISIELT SPRÅK ELLER ANDRESPRÅK I FLERE LAND I ALLE VERDENSDELER

Fransk er morsmål i flere europeiske land og mange andre steder i verden. Selvfølgelig i Frankrike, der det er 64 millioner innbyggere. I tillegg kommer en del av Belgia med over fire millioner fransktalende. I Sveits har ca. to millioner fransk som morsmål, og i Luxembourg, som har ca. 1/2 million innbyggere, lærer alle fransk som barn. Til sammen regner en med at det i Europa er ca. 70 millioner mennesker som har lært fransk fra de var barn av.

Visste du at det i Afrika er så mange som over 35 millioner mennesker som snakker fransk? Fransk er faktisk offisielt språk i elleve forskjellige afrikanske land: Senegal, Mali, Niger, Guinea, Burkina Faso, Elfenbenskysten, Benin, Togo, Gabon, Kongo og Den demokratiske republikken Kongo. I Nord-Amerika, og spesielt i Canada og staten Québec, er det så mange som 10,5 millioner med fransk som morsmål.

I Asia (f.eks. Vietnam) og i Stillehavsområdet (Tahiti og Ny-Caledonia) er det nærmere to millioner mennesker som har lært fransk som barn.

Til sammen er det like mange utenfor Frankrike som i Frankrike som har fransk språk som sitt morsmål! Dessuten er det ca. 65 millioner som bor i land der fransk er offisielt språk, eller som er oppvokst med fransk og et annet språk som morsmål. Det gjelder f.eks. ni land i Afrika, inklusive Madagaskar, Komorene og Seychellene (kilde: Atlas mondial de la francophonie, 2006).

Ut fra alt dette skjønner vi at det er helt sant når vår utenriksminister, Jonas Gahr Støre, sier:

– Fransk er et språk som åpner en hel verden!

Når det er så mange i Afrika som snakker fransk, har det sammenheng med at det var mange franske og belgiske kolonier der, inntil ca. 1960, da avkoloniseringen startet. Etter avkoloniseringen valgte likevel mange land å fortsatt ha fransk som offisielt språk eller som undervisningsspråk, ofte fordi det fantes så mange forskjellige afrikanske språk i landene, uten noe skriftspråk. Men det betyr ikke at alle innbyggerne i disse landene snakker fransk. Andelen som snakker fransk, kan variere fra 5% til 44% av befolkningen. Ofte blandes ord og uttrykk fra afrikanske språk inn i fransken.

Andre land som hadde vært franske kolonier eller protektorater, slik som Algerie, Marokko og Tunis, valgte arabisk som offisielt språk etter avkoloniseringen. Men i disse landene har fransk likevel en sterk posisjon. Det er første fremmedspråk og undervises i barneskolen. I Algerie regner man med at 40% av befolkningen over 15 år er meget flinke i fransk. Mange forfattere og sangere i disse landene uttrykker seg på fransk.

Gårdsrom i Marrakesh, Marokko. Kilde: Beate Trandem.

Provinsen Québec i Canada er svært spesiell språklig sett. Mens engelsk og fransk er sidestilte språk ellers i Canada, er fransk det eneste offisielle språket i provinsen Québec. Dette har sammenheng med at franskmannen Jacques Cartier kom til Canada i 1534, at Québec ble grunnlagt i 1608, og at Frankrike på 1600- og 1700-tallet sendte en del franskmenn dit, bl.a. som pelsjegere. Språkpolitisk markerer Québec seg som en sterk forsvare av fransk på det amerikanskdominerte kontinentet og i verden for øvrig. Montréal, hovedstaden i provinsen Québec, er med sine to millioner innbyggere den største franskspråklige byen etter Paris.

Til sammen regner man med at ca. 290 millioner mennesker i verden har fransk som morsmål eller første fremmedspråk. Tenk på alle de fine turistmålene der innbyggerne snakker fransk, også utenfor Frankrike!

Mange av de som velger fransk som fremmedspråk, sier at de valgte språket fordi:
–*Fransk er et vakkert språk.*

Andre har lagt mer vekt på at:
–*Fransk er et nyttig språk.*

Kanskje begge leire har rett?

LA FRANCOPHONIE

Det er mange land som mener at engelsk og amerikansk dominerer for mye i verden, og som synes det er viktig at andre språk kommer til sin rett. Derfor har en del stater, som ikke selv er fransk-språklige, gått sammen med landene som har fransk som morsmål eller offisielt språk og dannet en sammenslutning som kalles *La Francophonie*, som nå består av 70 stater eller regjeringer. Disse landene hadde sterk innflytelse da UNESCO vedtok en viktig resolusjon i 2005 om kulturelt og språklig mangfold i verden. Bare USA og Israel stemte i mot. Norge stemte for resolusjonen. Det betyr at Norge bl.a. har lovet å arbeide for at vi skal lære mange språk her i landet. Det er viktig for at vi skal kunne ha kontakt og samarbeid med mange land i verden i framtiden.

Citadelle de Québec, Canada. Kilde: UNESCO/Jean François Dery.

FRANSK SOM INTERNASJONALT SPRÅK

Fransk er det språket som nest etter engelsk brukes mest i internasjonale organisasjoner. Her følger noen eksempler på det:

- FN har seks offisielle språk: engelsk, fransk, spansk, russisk, arabisk og kinesisk. Men det er kun engelsk og fransk som brukes i det viktige FN-sekretariatet.
- I Verdens postunion er fransk det offisielle språket.
- Fransk er ett av de tre arbeidsspråkene i EU (Den europeiske union). De andre er engelsk og tysk.
- De offisielle språkene i OL er engelsk og fransk. De olympiske leker ble for første gang i moderne tid arrangert i 1896, etter initiativ fra franskmannen Pierre de Coubertin.
- Fransk er også offisielt språk i organisasjoner som UNESCO, NATO, Europarådet og det internasjonale Røde Kors.

Alt dette viser hvor viktig fransk språk er internasjonalt.

Fransk er det internasjonale postspråket.

Kilde: <http://www.sxc.hu/photo/537522>

Lisens: <http://www.sxc.hu/txt/license.html>

FRANSKSPRÅKLIGE PERSONLIGHETER

Franskspråklige personligheter har dessuten gjennom tidene tatt initiativ som har fått stor internasjonal betydning:

Forfatteren Montesquieu slo fast i boken *Lovenes ånd* (1748) at for å være demokratisk må en stat skille mellom tre statsmakter: den lovgivende, den utøvende og den dømmende. I Norge vil det si henholdsvis Storting, regjering og domstoler. Disse prinsippene ligger til grunn i demokratiske stater.

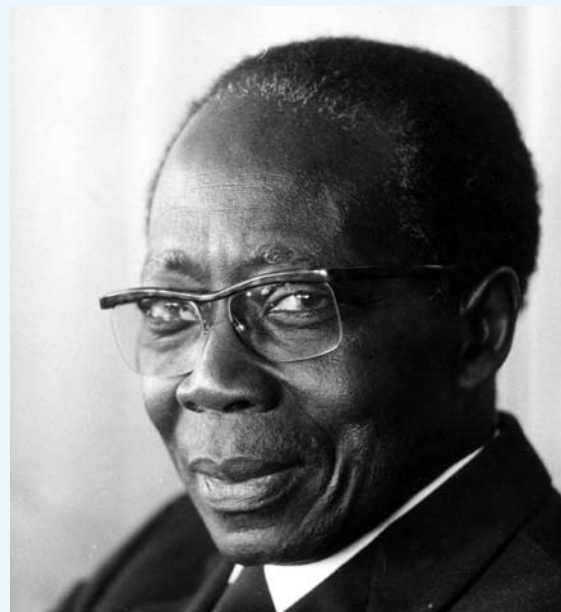
Under Den franske revolusjonen (1789) ble "Menneske- og borgerrettighetene" vedtatt. De sier bl.a. at menneskene er født frie og skal fortsette å være det. "Frihet er retten til å gjøre alt det som ikke skader andre."

Menneskerettighetene ble fulgt opp av FN, som i 1948 vedtok "Den generelle menneskerettighetserklæring". En franskmann, René Cassin, ledet arbeidet. Han fikk i 1968 Nobels fredspris for sitt fredsarbeid.

Frankrike var blant de landene som særlig gikk i spissen for å opprette Den europeiske union. En av de viktigste begrunnelsene var å hindre krig mellom europeiske stater.

Organisasjonen Leger uten grenser er et fint eksempel på medmenneskelighet overfor folk som er blitt offer for krig eller naturkatastrofer. Initiativet til denne humanitære hjelpeorganisasjonen kom fra franske leger, med Bernard Kouchner i spissen. Nå har leger i 19 land, bl.a. i Norge, organisert seg på denne måten, og til sammen driver de hjelpearbeid i nesten 100 land. I 1999 fikk Leger uten grenser Nobels fredspris.

Léopold Sédar Senghor fra Senegal (1906-2001) spilte en viktig rolle ved avkoloniseringen i Afrika. Han gikk sterkt inn for bruken av fransk språk etter at de afrikanske landene som hadde vært franske eller belgiske kolonier ble selvstendige. Han var også en av initiativtakerne til dannelsen av La Francophonie. Omkring 1930 startet han, Aimé Césaire fra Martinique og Léon-Gontran Damas fra Fransk Guyana flere tidsskrifter og en litterær bevegelse i Afrika og Antillene. Bevegelsen hyllet afrikanske folkeslag og gav dem selvfølelse. Dette var en blomstringstid for afrikansk poesi. Senghor, som var president i Senegal fra 1960 til 1980, bidro også senere sterkt til å skape interesse for afrikansk litteratur med sine artikler og bøker.

Léopold Sédar Senghor døde i 2001. Kilde: Ralph Crane/SCANPIX.

LANDET FRANKRIKE – I EUROPA OG ANDRE VERDENSDELER

Frankrike er det største landet i Vest-Europa og representerer 1/5 av EU med 550 000 km². Landet består av 2/3 med sletteland, høye fjell (Mont-Blanc 4807 m) og en lang kyststripe på 5500 km. Skogen dekker alene 30% av landet, og av medlemslandene i EU er det bare Sverige og Finland som har større andel skog.

Frankrike er det eneste landet som vender mot de tre havene Middelhavet, Atlanterhavet og Nordsjøen/Den engelske kanal. Derfor er landet veldig variert når det gjelder klima, hva man dyrker, og hva man kan ta opp av havene. Det liker alle de flinke kokkene i Frankrike: De har mange forskjellige og gode råvarer å lage nydelig mat av til alle restaurantene!

Kart over franske regioner.

Kilde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regions_de_France.svg (public domain).

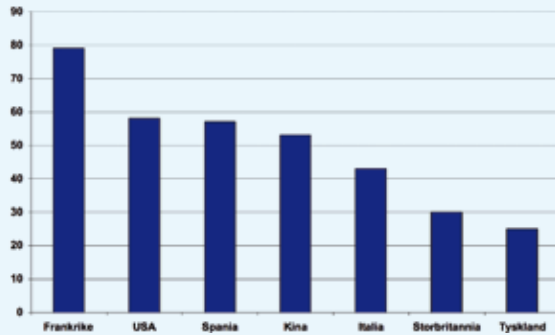
Samtidig har Frankrike felles grense med åtte forskjellige land. Det betyr at landet har blitt påvirket fra mange kanter opp gjennom historien.

I tillegg finnes det landområder og øyer spredt rundt i verden, som er en del av Frankrike. Disse kalles for DOM-TOM (*départements d'outre-mer* og *territoires d'outre-mer*: oversjøiske territorier). Til sammen gjelder det 120 000 km² hvor det bor ca. 2,2 millioner mennesker. Disse regionene er særlig attraktive som turistmål.

Frankrike er faktisk det mest besøkte landet i verden! Over 79 millioner mennesker besøkte landet i 2008.

Den store turiststrømmen må jo bety at det er et veldig interessant land, der alle finner noe fint. Forklaringen er

nok at det er så variert, både når det gjelder natur og kultur. Frankrike har et enormt rikt kulturlandskap for turister. Uansett hvilke interesser du måtte ha, vil du kunne finne noe etter din smak.

Antall besøkende (i millioner) i 2008.

Kilde: SSB/Verdens turismeorganisasjon (VTO) (tall fra okt. 2009).

Utsikt over Nice. Kilde: Fremmedspråksenteret.

I Frankrike finner du Europas høyeste fjell og mange av de fineste strendene. Du kan surfe og stå på seilbrett i Biarritz, stå slalom eller utfor, drive med hanggliding og fjellklatring i Alpene og Pyrenéene, sykle på vanlig sykkel eller terrengsykkel en mengde steder, padle i kano og kajakk samt drive rafting i elver. Fjellturer er mulig i mange områder.

Så vil du ha sportslige utfordringer, dra til Frankrike!

På toppen av Mont Blanc. Kilde: Martin Bureau/SCANPIX 2007

Mange fine byer trekker til seg turister: Chartres og Reims, med sine gotiske katedraler, Nîmes, Orange og Arles med romerske amfiteatre, Carcassonne med verdens største, levende middelalderby, Lyon med verdens best bevarte renessansebydel, Dijon og Bordeaux som sentre for to av verdens mest kjente vindistrikter, Nice, Cannes og Saint-Tropez, med sitt milde klima året rundt, teknologibyene Toulouse

og Grenoble med gode utdanningsmuligheter og nydelige, historiske byggverk, Versailles, med slottet til Ludvig den 14., 15. og 16., og Loiredalen med sine mange renessanseslott...

Paris er selvfølgelig den byen i Frankrike som tiltrekker seg flest turister, med alt den kan by på. Her finner du flotte bygninger, som for eksempel katedralen Notre-Dame, Triumfbuen og Eiffeltårnet, samt noen av verdens mest berømte kunstmuseer: Louvre, Orsay-muséet og Pompidou-muséet. Paris har også et yrende folkeliv både på og ved elva Seinen som renner gjennom byen, i parker, på åpne plasser, på verdens bredeste gate, Champs-Élysées, og i smale, koselige smågater med små butikker, kaféer og restauranter på hvert hjørne. Her er det noe for enhver smak!

I Paris har man innført en ordning med bysykler.
Kilde: Jacky Billeau.

Louvre i Paris er verdens største kunstmuseum med over 350 000 kunstgjenstander. Ett av dem er *Mona Lisa*, et annet er *La liberté guidant le peuple* ("Friheten leder folket"), som minner oss om Den franske revolusjonens idealer: *Liberté, égalité, fraternité* ("Frihet, likhet, brorskap").

Mona Lisa. Kilde: P. Ballif, Musée du Louvre/SCANPIX 2005.

Dessuten har Frankrike fantastiske reisemål å tilby i alle verdenshjørner. I de såkalte oversjøiske territorier (DOM-TOM) vil man finne nydelige hvite strender og palmesus, som på øya Martinique i Karibien og på Île de la Réunion i Det indiske hav. Fransk Polynesia er det mest kjente området i Stillehavet ved siden av Fiji. Her ligger øya Tahiti, kjent fra mytteriet på Bounty, og koralløya Raroia, der Kon-Tiki strandet.

FRANSKSPRÅKLIG KULTUR OG SPORT

Det er vanskelig å finne noen annen språkkrets som i så mange århundrer har hatt så mange fremragende forfattere og kunstnere på så mange forskjellige områder! Enten du er interessert i litteratur, malerkunst, skulptur, arkitektur, musikk, film, sang eller dans eller teater: Den franskspråklige verden har mye å tilby! Dette skyldes i høy grad at Frankrike og fransk språk har tiltrukket seg forfattere og kunstnere fra mange forskjellige land.

Visste du forresten at det vrirler av festivaler i Frankrike hver sommer? De mest kjente er Filmfestivalen i Cannes, Festivalen for animasjonsfilm i Annecy, Teaterfestivalen i Avignon, Fotofestivalen i Arles og en hel myriade av jazz- og rockefestivaler.

Les mer på: www.francefestivals.com

FRANSK KUNST

Man forbinder gjerne Frankrike med kunstnerisk utfoldelse, og kunsten er en viktig del av fransk kultur. Det er så mange kunstnere at det er nesten umulig å trekke frem én fremfor en annen.

I den andre halvdel av 1800-tallet er det en hel generasjon kunstnere, med bl.a. Manet, Monet

og Renoir i spissen, som skaper en ny malestil, impresjonismen. Denne karakteriseres ved større spontanitet, ekte fargeglede og ved et mer intimt forhold til naturen. Ja, impresjonistene var de første som dristet seg til å gå ut og male i naturen! Å betrakte ett av Monets vannliljebilder gir en stor skjønnhetsopplevelse.

For neste generasjon ble det viktigere å legge vekt på indre følelser og å tolke naturen, slik Gauguin og vår egen Munch gjorde det. Et annet stort navn ved århundreskiftet er Cézanne. Han eksperimenterte med rom og form og forberedte dermed kubismen, en retning innen kunsten som oppstod tidlig på 1900-tallet.

Etter 2. verdenskrig forble Paris et sentrum som trakk til seg kunstnere fra alle verdenshjørner.

I nesten hele det 20. århundre var hovedskikkelsene i europeisk kunst spanjolen Picasso og franskmannen Matisse. Sistnevntes fargerike og oftest harmoniske verden er en fest for øyet og balsam for sjelen. Den dag i dag er han fremdeles en inspirasjonskilde, også for yngre kunstnere. Det er artig å tenke på at en sentral maler som Debré reiste regelmessig til Norge for å male norsk fjell-landskap i abstrahert form. Hundre år tidligere hadde Monet oppholdt seg i Norge en vinter og malt et tredvetalls bilder med kjente motiver, som Løkke bro i Sandvika.

Surfing på Tahiti. Kilde: BUZZ PICTURES/SCANPIX 2007.

FRANSKSPRÅKLIG FILM

Opp gjennom årene er det kommet en rekke flotte franske filmer, og Frankrike har en meget sentral plass i verdens filmhistorie.

Ja, det var faktisk et fransk brødrepar som var de første til å lage et apparat som kunne ta opp og spille av levende bilder. Louis og Auguste Lumière sto bak verdens første offisielle filmvisning i Paris i 1895 med *Arbeiderne forlater fabrikken* – en enkel uklippet scene hvor vi ser arbeidere forlate en fabrikk. Etter hvert fikk filmene lyd, og blant de mest innflytelsesrike regissørene fra lydfilmens inntog i filmindustrien finner vi Jean Renoir.

I løpet av 1960-tallet ble den nye franske bølgen (La nouvelle vague) med regissørene François Truffaut og Jean-Luc Godard i spissen svært viktig. Med sin eksperimenterende stil og improvisasjon fikk disse filmene fort status som et friskt pust i filmindustrien. Noen av de mest kjente filmene fra denne perioden er *Til siste åndedrag*, *Jules og Jim* og *På vei mot livet*.

I den nyere tid har også fransk film opplevd mange suksesser. Vi nevner i fleng: *Jean de Florette*, *Manon og kilden*, *Idiotmiddagen*, *Skjult*, *La Haine*, *De andres smak*, *8 kvinner*, *La vie en rose*, trilogien *Blå*, *Hvit* og *Rød*, *Taxi*, *De elskende på Pont Neuf*, *Irma Vep*, *Mitt hjertes tapte slag*, *Paris, je t'aime*, *Pianolæreren*, *Le grand bleu*, *Mathieu og korguttene*, *Klassen*, *Coco avant Chanel* og sist men ikke minst kjempesuksessen *Den fabelaktige Amélie fra Montmartre*.

Audrey Tautou spilte Coco Chanel i filmen *Coco avant Chanel* fra 2008. Kilde: Chantal Thomine-Desmazures/SCANPIX 2008

Utallige franskspråklige skuespillere er blitt verdenskjente, bl.a. Catherine Deneuve, Jean Gabin, Audrey Tautou, Jeanne Moreau, Jean-Paul Belmondo, Alain Delon, Gérard Depardieu, Juliette Binoche, Daniel Auteuil, Emmanuelle Béart, Isabelle Huppert, Jean-Pierre Léaud, for bare å nevne noen.

I mai hvert år går verdens mest kjente filmfestival av stabelen i Cannes, hvor beste film vinner gullpalmen – *La palme d'or*.

De siste årene har også franskspråklige filmer fra andre land gjort seg bemerket rundt om i verden. Det belgiske brødreporet Jean-Pierre og Luc Dardenne har fått gullpalmen to ganger for filmene *Rosetta* og *Barnet*, og i 2003 mottok regissøren Denys Arcand fra Québec en Oscar for filmen *Barbarenes invasjon*.

FRANSKSPRÅKLIG SANG OG MUSIKK

I middelalderen var Paris et kraftsentrum, hvorfra impulser spredte seg til hele Europa. Det gjaldt ikke bare arkitekturen og den gotiske stilen som nådde helt til Nidaros, men også musikken. Flerstemmigheten (polyfonien) kan nemlig føres tilbake til Notre-Dame-skolen i Paris. Den skulle senere blomstre under Renessansen på 1500- og 1600-tallet.

Selv om kirkemusikken dominerte lenge, var det i Frankrike at det første verdslige musikkspillet, *Robin et Marion* av Adam de la Halle, ble skrevet. Dermed var spiren sådd til det som etter hvert skulle utvikle seg til operaformen. Denne sjangeren ble svært populær på 1800-tallet, ikke minst i Frankrike, og det faller naturlig å trekke frem den mest spilte operaen i verden, *Carmen*, av Bizet.

Med sitt raffinerte klanglige tonespråk har Debussy påvirket flere komponister, deriblant norske. Den som skulle overta arven etter sistnevntes impresjonistiske musikk, var Messiaen, som døde i 1998. La oss nevne at Messiaen i 2007 ble kåret til den mest betydningsfulle komponisten i det 20. århundre av en norsk musikerjury. I hans verk samles mange tråder, fra orientalsk tonespråk til fuglesang.

Et godt eksempel på at franske musikere ofte blir trendsetterer, er Jean-Michel Jarre – en pionér innen den elektroakustiske musikken. Til sammen har han solgt 80 millioner plater! Han er ellers kjent for sine megastore utendørskonsserter rundt i verden. Det skulle også være i Frankrike at *La musique du monde*, den såkalte *World music*, utviklet seg og nådde ut til resten av verden som egen sjanger. På festivaler for denne musikken i Norge har for eksempel den fransk-algeriske sangeren Rachid Taha optrådt – en spennende representant for den populære raï-musikken. Khaled er en annen velkjent artist innen denne sjangeren. Sangen "Aïcha" ble en hit over hele verden på slutten av 90-tallet.

Hvis man har levd noen år, har man sikkert hørt franskspråklige visesangere som Edith Piaf, Jacques Brel og Georges Brassens. Eller hva med Serge Gainsbourg, rebellen og banebryteren som har stått for noe av det ypperste musikkhistorien har å by på? Eller Francis Cabrel, som kombinerer fransk visetradisjon og rock? Noen husker kanskje også Françoise Hardy og France Gall, som herjet hitlistene på 60-tallet. For andre er kanskje Céline Dion et mer velkjent navn. Visste du at denne artisten fra Québec slo gjennom i den franskspråklige verden med tekster på fransk før hun gikk over til å synge mer og mer på engelsk? Du har kanskje også hørt om navn som AIR, Phoenix, Daft Punk og Justice? Dette er franske band som innen pop og elektronika / house har gjort det stort i hele Europa i de senere årene, også i Norge. Sistnevnte optrådte sammen med landsmennene i hip-hop-gruppa TTC på Øyafestivalen i Oslo i 2007, til stor begeistring for mange festivaldeltakere. Innen samme sjanger finner vi også Uffie – en ung Paris-

basert artist som bl.a. har spilt sammen med Justice og som har blitt svært populær den siste tiden.

*Justice spiller på Øya-festivalen, Oslo, 09.08.2007.
Kilde: Charlotte Wiig/SCANPIX.*

Du visste kanskje ikke at den franskspråklige rapscenen er nest størst i verden? Jo, franskspråklig rap er bare slått av engelskspråklig i utbredelse og popularitet. MC Solaar, født i Dakar, Diam's, født på Kypros, og IAM er navn som kan nevnes i denne sammenheng. Man finner også yngre krefter som viderefører og videreutvikler den franske visepoptradisjonen i dag. Carla Bruni-Sarkozy (gift med den franske presidenten, Nicolas Sarkozy), Benjamin Biolay, Coralie Clément, Emilie Simon og Camille er eksempler på kritiker- og publikumsyndlinger i denne sjangeren.

Rapperen Passi. Kilde: UNESCO/Michel Ravassard.

FRANSKSPRÅKLIG LITTERATUR

Den franskspråklige verden har en utrolig rik litterær tradisjon. Det er så mange store forfattere at vi bare rekker å nevne enkelte av dem.

På 1000-tallet ble helteediktet *Rolandssangen* skrevet. Det ble på 1200-tallet utgangspunkt for Karlamagnus saga i Norge. Trubadurene skrev og sang nydelige kjærlighetsdikt. Verdens første kjærlighetsroman, *Tristan og Isolde*, ble skrevet i Frankrike ca. 1160. Bøkene om *Kong Arthur og Ridderne av det runde bord* ble også til i samme århundre. På 1400-tallet finner vi den provoserende dikteren Villon, mens vi fra det litterært rike 1500-tallet nevner spesielt dikteren Ronsard, forfatteren Rabelais, som er mest kjent for sine burleske, satiriske romaner, og Montaigne, som er opphavsmannen til essay-sjangeren.

1600-tallet regnes som ”det store, klassiske århundret”, med bl.a. komedieforfatteren Molière, som var et forbilde for Holberg, tragedieforfatterne Corneille og Racine og fabeldikteren La Fontaine.

Voltaire (1694-1778) skal ha formulert et grunnprinsipp for ytringsfriheten – retten til å si hva man mener – da han sa:

- *Jeg er dypt uenig i det du sier, men vil til min død forsvare din rett til å si det.*

1700-tallet er opplysningstidens århundre, der mange forfattere la idégrunnlaget for Den franske revolusjonen: Voltaire, med bl.a. satiren *Candide*, Diderot, mest kjent som redaktør av det enorme leksikonet *Encyclopedien*, Rousseau, med epokegjørende bøker om oppdragelse og statsdannelse, og Montesquieu, som vi har nevnt tidligere.

1800-tallet er mest kjent for alle sine ruvende romanforfattere: Balzac, Stendhal, Flaubert, Maupassant, Zola og Hugo (*De elendige / Les Misérables* og *Ringeren i Notre-Dame*). Disse er alle representanter for den litterære retningen realismen, og de skrev virkelighetsnære samtidsverk. Realismen preget i stor grad 1800-tallet, men det fantes også forfattere som tilhørte andre retninger. En av dem var den verdenskjente Alexandre Dumas. Han skrev historiske romaner og eventyr, som *De tre musketerer* og *Greven av*

Monte Cristo. De mest kjente poetene fra 1800-tallet er Baudelaire, Verlaine og Rimbaud. En annen kjent forfatter fra samme epoke er Jules Verne, som i science-fictionromaner foregrep moderne teknologi. Verne leses mye av unge, særlig *Jorden rundt på 80 dager*.

1900-tallet: Proust skrev *På sporet av den tapte tid*, der utgangspunktet for historien er en strøm av minner fra barndommen som vekkes til live av smaken av en kake dyppet i te. Spørsmålet om hensikten helliger middelet blir bl.a. stilt i skuespillene *De rettferdige* av Camus og *Skitne hender* av Sartre. Disse forfatterne var sentrale i utviklingen av den litterære og filosofiske retningen som kalles eksistensialismen. Kort tid etter ble det absurde teater utviklet, bl.a. av den irskfødte Beckett. Han bodde mest i Paris og skrev bøker både på engelsk og fransk, f. eks. *Mens vi venter på Godot*, et teaterstykke om det å alltid se frem mot noe annet, uten å vite hva. I *Den lille prinsen* stiller Saint-Exupéry enkle og fine spørsmål om vennskap. Patrick Chamoiseau fra Martinique er en typisk representant for kreolsk fransk (blanding av lokalspråk og fransk) og skriver om livet på Antillene.

Visste du at Frankrike er det landet som har fått tildelt flest **Nobelpriser** i litteratur siden opprettelsen i 1901, nemlig til 13 forfattere? I 2008 fikk Le Clézio denne anerkjennelsen.

Kreolsk hus. Kilde: Beate Trandem.

Marokkaneren Tahar ben Jelloun er kjent som en gudbenådet forteller, bl.a. i *Den gale natten*. Kateb Yacine fra Algerie er mest kjent for romanen *Nedjma* som er en fortellerteknisk genistrek. Anne Hébert fra Canada er den mest kjente Québec-forfatteren med romanene *Kamouraska* og *Les fous de Bassan*, som begge er blitt filmet. Belgieren Georges Simenon utga 75 krimbøker med etterforskeren Maigret! Ahmadou Kourouma fra Elfenbenskysten skrev den fabelaktige boka *Uavhengighetens soler*, som omhandler avkoloniseringen i Afrika. Amin Maalouf, Libanon, er kjent for boka *Korstogene sett fra arabernes side* og mange andre bøker som også er oversatt til norsk. Alle disse forfatterne gir spennende innblikk i de forskjellige franskspråklige lands levemåter og følelsesliv.

Fem av de mest prestisjetunge, franske litteraturprisene ble i 2006 tildelt forfattere som er født og oppvokst i andre land enn Frankrike, men som skriver på fransk:

Jonathan Littell, USA / Spania / Frankrike,
fikk to priser for *Les Bienveillantes*

Alain Mabanckou, Kongo / USA:
Mémoires de porc-épic

Nancy Huston, Canada / Frankrike:
Lignes de faille

Léonora Miano, Kamerun / Frankrike:
Contours du jour qui vient

Andre populære forfattere i dager Michel Houellebecq, belgiske Amélie Nothomb og Anna Gavalda med romanen *Saman* er ein mindre aleine, som i 2007 ble film. Og norske forfattere lar seg gjerne inspirere av franskspråklige kolleger. Erlend Loe sier for eksempel at han er inspirert av Jean-Philippe Toussaint.

Fransk er et språk som veldig mange forfattere føler seg hjemme i, selv om de kommer fra helt andre land enn Frankrike. Tenk på den rikdommen som det franske språket tilføres, ved at forfattere med så forskjellig kulturell bakgrunn uttrykker seg på fransk!

Nobelprisvinner i litteratur, Albert Camus, har sagt:

- Ma patrie, c'est la langue française.
("Hjemlandet mitt, det er det franske språket").

FRANSKSPRÅKLIGE TEGNESERIER

Frankrike og Belgia er sammen med USA og Japan de landene som har størst produksjon av og marked for tegneserier. Verdenshovedstaden for tegneserier befinner seg midt i Frankrike og heter Angoulême. Der kan man finne både et tegneseriemuseum, relevante universitetsutdanninger og en berømt festival.

Om tegneserier på nett:

www.b dangouleme.com

www.gastonlagaffe.com

Ved siden av store klassikere som Asterix, Tintin, Lucky Luke, Sprint og Kvikk (*Spirou et Fantasio*), Mark Breton (*Michel Vaillant*), Blake og Mortimer, Iznogoud, Spiralis (*Marsupilami*) eller Viggo (*Gaston Lagaffe*), finnes det et hav av små produksjoner i ulike sjangre: fra morsomme små tasser som *Gai-Luron* til science-fictionfigurer som agentene *Valérian & Laureline*. Også norske tegneserier har vunnet innpass på det franskspråklige tegneseriemarked – i 2009 ble den populære norske tegneserien Nemi av Lise Myhre oversatt til fransk.

Uderzo sammen med Asterix og Obelix.
Kilde: Stephane De Sakutin/SCANPIX 2007.

Uderzo og Goscinny begynte å arbeide sammen for å lage Asterix i bladet *Pilote* i 1959. Frem til i dag er det blitt utgitt 33 album oversatt til over 100 språk med salgstall som nærmer seg 300 millioner! Asterix er ikke lenger bare en tegneserie, men også tegnefilmer, vanlige filmer og en fornøylespark utenfor Paris.

Asterix på nett:

www.asterix.com

www.mage.fst.uha.fr/asterix/

asterixinteractif.free.fr/

OM SPORT

Mange husker fotball-VM i Frankrike i 1998, da Norge slo Brasil i Marseille. Da vil man også huske at i det samme mesterskapet ble Frankrike verdensmester. Vi husker navn som Zidane, Petit, Deschamps og Lizarazu, og noe av det som folk verden over la merke til, var at dette var et lag som nesten utelukkende bestod av spillere med bakgrunn fra fransktalende land i Afrika. Det var et lag "*bleu black beur*", sa man i Frankrike. Siden har mange av de største franske stjernene spilt i engelsk, italiensk og spansk fotball. Fra Thierry Henry (født i Frankrike) som i 2009 spiller i Barcelona, til Patrick Viera (fra Senegal) i Inter i Italia, Florent Malouda (fra Fransk Guyana), Didier Drogba (fra Elfenbenskysten) i Chelsea og Franck Ribéry i Bayern München, er listen over franskspråklige spillere som forsterker store fotballag rundt omkring i Europa, meget lang. Også på norske lag finner vi franskspråklige spillere – i Molde spiller for eksempel flere senegalesere.

Rugby er en populær sport blant franskmenn, særlig i Sør-Frankrike. Rugbypasjonen binder Frankrike sammen med andre store rugbyland som Australia, New Zealand, Argentina, Sør-Afrika, Canada og England. I Frankrike er spilleren Sébastien Chabal blitt folkehelt. Media har døpt ham til "hulemannen", og i rugbysammenheng er det et smigrende kjæle navn! Også franskmenn i Norge har dannet rugbyklubber som spiller mot hverandre. Du skal være ganske tøff for å spille rugby!

Franske Sébastien Chabal under rugbymatch i Colombes, Paris, september 2009. Kilde: Christophe Ena/SCANPIX 2009.

Frankrike har også flere kjente sportsfolk i mer typisk nordiske grener. Faktisk er Frankrike ett av de beste land utenom de skandinaviske i både langrenn, skiskyting og kombinert, med navn som Vincent Vittoz, Raphaël Poirée og Nicolas Bal.

Sébastien Loeb. Kilde: Louisa Gouliamaki/SCANPIX 2007.

Også i motorsport utmerker folk fra den franskspråklige verden seg, bl.a. med Sébastien Loeb som seks ganger er blitt verdensmester for Citroën i rally. Fra 2009 av kjører også Petter Solberg Citroën. Vi kan også nevne

at Renault er blitt verdensmester i Formel 1 i 2005 og 2006. Rally Paris-Dakar er en annen type motorsport der utholdenheten settes på prøve både hos førerne og de terrenggående kjøretøyene på to og fire hjul. Løpet går over både det europeiske og det afrikanske kontinentet. Pål Anders Ullevålseter har de siste årene gjort verdens hardeste rally bedre kjent her i Norge med sin sterke innsats i motorsykelklassen.

Ingen motorkraft behøves i sykkelrittet le *Tour de France*. I tre uker i juli hvert år sykler verdens beste syklister Frankrike rundt. Tre nordmenn deltok i rittet i 2009. Og hvilken bragd er det vel ikke at den norske syklisten Thor Hushovd i 2006 vant den siste etappen på Champs-Élysées og den grønne trøya sammenlagt! Også i 2009 vant han den grønne trøya, etter fabelaktig spurtinnsats gjennom rittet.

Thor Hushovd gratuleres av Lance Armstrong etter innsatsen i Tour de France 2009. Kilde: Heiko Junge/SCANPIX 2009

Geir Skeie og resten av den norske delegasjonen feirer seieren i Le Bocuse d'Or i Lyon 2009. Kilde: Laurent Sipriani/SCANPIX 2009.

FRANSK ØKONOMI OG TEKNOLOGI

Frankrike har det 5. største BNP (brutto nasjonalprodukt) i verden (tall fra Verdensbanken 2008) og har en sterk posisjon som industri- og landbruksland. De største industrisektorene er nærings- og nytelsesmiddelindustri, bygg- og anleggsvirksomhet, bilindustri og kjemi-industri.

HANDEL MED NORGE

Frankrike er ett av de landene Norge har størst utenrikshandel med. Frankrike er det 4. største eksportlandet for Norge, og det 8. største leverandørlandet (tall fra 2008, kilde: SSB).

Til Frankrike eksporterer Norge først og fremst olje og gass (ca. 81% av den totale eksporten til Frankrike), fisk og fiskevarer (6%), og metaller (5%). Vi importerer kjøretøy og transportmidler (24% av den totale importen fra Frankrike), industrimaskiner (17%), kjemiske produkter (15%), metaller (7%) og drikkevarer (4%) (tall for 2008. Kilde: Norges ambassade, Paris).

DET STØRSTE MARKEDET FOR NORSK FISK

Franske konsumenter elsker fersk sjømat og får aldri nok av norsk fisk. Frankrike er Norges viktigste marked for fersk fisk, særlig for laks, men også for fersk torsk. I første halvdel av 2009 importerte Frankrike fersk, norsk laks for 1,4 milliarder kroner (www.laksefakta.no). Totalt var eksporten av fisk til Frankrike på over 4 milliarder kroner i 2008 (kilde: www.seafood.no).

God mat og drikke – eller kok(k)ekunst – regnes nettopp som en kunst i Frankrike. Og de store franske sjefskokkene blir sett på som de beste i verden. Den mest kjente er Paul Bocuse. Annet hvert år arrangeres ”verdensmesterskapet i kokekunst” i Lyon. Da brukes ofte norsk fisk. Vinneren får *Le Bocuse d’Or*, dvs. gullmedaljen. Mange nordmenn har vunnet denne prisen: Bent Stiansen, Terje Ness, Charles Tjessem og i 2009 Geir Skeie. De beste norske kokkene har lært mye av fransk kokkekunst!

FORSKNING I FRANKRIKE

”Fransk er matematikkens språk”, sier mange spesialister, for innen matematikk står Frankrike sterkt. Franske matematikere har en sterk posisjon i verden, og faget har lang tradisjon i Frankrike. Mange mener at det er dit man bør reise hvis man vil studere matematikk på høyt nivå. Da Norge innstiftet Abel-prisen i matematikk i 2003, gikk den første prisen til en franskmann, Jean-Pierre Serre. I 2008 delte en franskmann, Jacques Tits, prisen med en amerikaner, og i 2009 vant den fransk-russiske forskeren Mikhail Gromov Abel-prisen.

Også i fysikk har Frankrike utmerket seg. Marie Curie (født i Polen) fikk Nobelprisen både i fysikk og kjemi, og mannen hennes, Pierre Curie, fikk den i fysikk. Elleve franske forskere har mottatt Nobel-prisen i fysikk. Innen kjernefysikk og astrofysikk har franske forskningsmiljøer markert seg sterkt.

Innen medisin har bl.a. Louis Pasteur brakt anerkjennelse til Frankrike, ikke minst fordi han fikk en avgjørende betydning for den moderne legevitenskap. Han er spesielt kjent for utvikling av vaksiner, og ”pasteurisering”, for eksempel av melk. Virusforskningen ved Institut Pasteur er høyt anerkjent, ikke minst innen AIDS-forskningen.

Også innen samfunnsvitenskapene og humanistisk forskning har Frankrike hatt og har mange fremragende forskere. I historieforskningen er den så-

kalte ”Annales-skolen” anerkjent verden over, med skikkelser som Marc Bloch, Fernand Braudel, Georges Duby og Jacques Le Goff. De er ikke så interessert i konger og generaler, men mer i livet til vanlige mennesker i tidligere tider. I sosiologi har franske forskere som Auguste Comte, Emile Durkheim og Claude Lévi-Strauss vært med på å bygge opp faget.

Det er ganske mye forskningssamarbeid mellom Norge og Frankrike. Spesielt viktige er Fransk-norsk stiftelse for vitenskapelig og teknisk forskning, og Senter for fransk-norsk forskningssamarbeid innen humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag i Paris.

FRANKRIKE – ET HØYTEKNOLOGISK LAND

Den 3. april 2007: 574,8 km/t! Ny fartsrekord på skinner satt med TGV! (*Train à grande vitesse*). Den gamle rekorden til det franske høyhastighetstoget fra 1990 var på 515 km/t. Den nye rekorden ble satt på den nye linjen ”TGV Øst”. Den gjør det mulig å kjøre fra Paris til Strasbourg på to timer og tyve minutter i en fart på 320 km/t. Denne bragden bekrefter TGVs mer enn 25-årige suksess siden starten i 1981.

Frankrike er én av de største bidragsyterne i det europeiske Airbus-samarbeidet, og selskapets hovedkontor ligger i Toulouse, hvor en stor del av produksjonen foregår. Konsernet ble startet i 1970 av Frankrike og Tyskland. Spania og Storbritannia ble også del av samarbeidet, henholdsvis i 1974 og 1979.

TGV på stasjonen i Paris.

Kilde: extranoise, <http://www.flickr.com/photos/10508943@N00/270173569>,
CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>

I 2007-2008 mottok Airbus bestillinger på 2356 fly for en verdi av 293 milliarder dollar. Så langt har Airbus produsert 5858 fly av alle typer (oktober 2009).

Les mer om flytypene:

www.airbus.com

I oktober 2007 leverte Airbus til Singapore Airlines den første A-380, verdens største fly, som har to hele, langsgående dekk, og kan ta 555 passasjerer. Airbus har siden mottatt 200 bestillinger på denne flytypen.

Airbus A380 på vingene.

Kilde: Ahmed Jadallah/SCANPIX 2007.

Ariane 5 er en bærerakett utviklet av den europeiske romfartsorganisasjonen ESA, der også Norge er med. ESAs hovedkontor ligger i Paris. Ariane 5 er den hittil sterkeste bæreraketten ESA har utviklet. Den har hjulpet 45 satellitter til å finne sin plass i bane rundt jorda. Rakettene sendes opp fra Kourou i Fransk Guyana i Sør-Amerika.

Ariane 5 tar av. Kilde: AFP/SCANPIX.

Vil du se på en rakettoppskyting?

Prøv denne lenken:

<http://www.videocorner.tv/index.php?langue=fr>

KJENTE MERKENAVN

Frankrike har skapt mange kjente merkenavn gjennom tidene, navn som nesten er blitt egne begreper. Renault, Peugeot og Citroën er biler som selges over hele verden, og som ofte har vært trendsettende. Total er det fjerde største oljekonsern i verden og det største selskapet i Frankrike. Michelin er verdens største dekkprodusent. Bénéteau er et kjent navn for båtelskere, som verdensleder for produksjonen av fritidsbåter, med navn som Jeanneau, Bénéteau og Lagoon.

Selskapet L'Oréal er velkjent i Norge. Men hvor mange vet om alle de merkenavnene som L'Oréal eier? Her er noen eksempler: Lancôme, Garnier, Helena Rubinstein, Cacharel, Giorgio Armani, Paloma Picasso og The Body Shop.

I tillegg til å være en kjent parfyme er Chanel blitt et kulturhistorisk ikon. Innenfor luksusbransjen er Frankrike godt representert med merker som Christian Dior og Louis Vuitton. I tillegg kan man nevne PPR, som står for Pinault-Printemps-Redoute og vil være kjent for mange pga. de store varemagasinene med samme navn. Her er noen merker som PPR fører: Gucci, Yves Saint Laurent, Stella McCartney, Ellos og La Redoute.

Klassikeren Chanel no 5. Kilde: Dan P. Neegaard/SCANPIX 2009.

Å LÆRE FRANSK I DAG

Fransk er nå definert som et praktisk fag i skolen. Dette betyr at du som elev lærer fransk gjennom aktiv deltakelse, med fokus på praktiske øvelser i undervisningen. Franskfaget er altså mye mer enn bare pugg!

Språk er først og fremst kommunikasjon. Det dreier seg i hovedsak om å forstå og å gjøre seg forstått, både muntlig og skriftlig. Språkundervisningen i skolen skal gjøre deg i stand til å kommunisere med mennesker som har et annet morsmål enn ditt eget. Å lese et fransk ukeblad, skrive en e-post til en belgisk skoleelev, prate med vertsfamilien på klassetur, forstå hva det synges om på radioen, skrive et innlegg på internettetsida til et kanadisk ungdomsblad – og få svar, se et nyhetsprogram

Brygging av myntete i Marokko. Kilde: Beate Trandem.

på TV, bestille et glass myntete på kafé i Marrakesh, skrive en søknad om studieplass i Sveits... Alt dette er eksempler på kommunikasjon, og alt dette kan franskundervisningen i skolen bidra til at du mestrer.

Språk er også kultur. Det er et mål at man gjennom franskundervisningen skal lære franskspråklige kulturer å kjenne. Dette går begge veier: Jo bedre du behersker språket, jo mer forstår du av kulturen. Og omvendt: Jo bedre du kjenner kulturen, jo mer forstår du av språket. Kunnskaper om Frankrikes historie, politiske situasjon, geografi, tradisjoner osv. er viktig for å få en bedre forståelse både av kulturen og av språket. Derfor lærer man også om disse tingene i fransktimene på skolen. Det å møte franskspråklig kunst, film, musikk, litteratur, osv. både i og utenfor klasserommet er med på å gjøre kulturen levende. Franskfaget legger altså til rette for en oppdagelsesferd i både språk og kultur!

Visste du at man på fransk har fire nasalvokaler? De kalles nasaler fordi noe av luften går gjennom nesene når man uttaler dem. Prøv selv å uttale *un grand pain rond* på denne måten. Vanskelig? Med litt trening går det som en lek!

Dagens franskelever har en unik mulighet til å få en bit av den franskspråklige verden direkte inn i klasserommet. Internett er en gigantisk informasjonskilde som både elever og lærere kan benytte seg av, og best av alt: Man har tilgang til rykende ferskt stoff. Dette muliggjør utstrakt bruk av autentiske dokumenter fra aviser, tidsskrifter, radioprogrammer, tv, musikkvideoer, blogger osv. Internett gjør det lettere å fokusere på aktuelle saker, noe som gjør faget enda mer levende. Det er også utarbeidet en rekke gode interaktive grammatikkøvelser som er tilgjengelige på nett. Internett gjør det enda morsommere å lære fransk!

Velg deg en personlighet og løs et mysterium i Paris! Grunnleggende fransk med tale, teksting og ordlister: www.ciep.fr/sourire/index.php

KLASSEREISER TIL FRANKRIKE

Kanskje har din skole tradisjon for å dra på studietur til Frankrike? En viktig grunn til at mange får muligheten til å dra på klassetur til Frankrike, er Trollavtalen (Avtale om økonomisk, industrielt og vitenskapelig samarbeid) fra 1986. I denne avtalen har Norge forpliktet seg til å avsette et beløp til stipend for norske fransklærere og -elever i grunnskolen og i den videregående skolen. Hvert år settes det av ca. to millioner kroner til slike stipend. For årene 2001 til 2008 har Trollavtalen finansiert opphold i Frankrike for 206 skoler, både ungdomsskoler og videregående, med 4343 deltakere til sammen.

PÅ SKOLE I FRANKRIKE

Mange nordmenn velger hvert år å dra til Frankrike for å gå på skole eller studere.

Elever på ungdomstrinnet og i videregående skole kan ta ett, to eller tre år i Frankrike og få uttelling hjemme. Frankrike er faktisk det landet i verden (utenom Norge) som har flest norske ungdommer som forbereder avsluttende eksamen fra videregående skole!

Helt siden 1918 har norske gutter kunnet gå tre år på en fransk videregående skole (*lycée*) i Rouen for å forberede le baccalauréat. Jenter har siden fått det samme tilbudet i Bayeux og i Lyon. Til sammen kan 22 norske elever hvert år begynne ved disse skolene. En behøver ikke ha hatt fransk tidligere for å bli tatt opp. En må jobbe for å klare baccalauréat, men denne eksamen er høyt ansett over hele verden. Den gir også adgang til høyere utdanning i Norge, og som ellers avgjør valget av programfag de to siste årene hvilke studier du kan gå videre med.

Dersom du har hatt fransk i ungdomsskolen, kan du også ta Vg1 studiespesialisering i Frankrike. Etter fullført år kan du enten fortsette i Vg2 hjemme, eller fortsette i Frankrike for å ta baccalauréat. Elever fra Vg1 restaurant- og matfag kan ta en to-årig utdanning som kokk eller servitør, og det finnes også 2-årig tilbud for elever på akvakultur.

Videregående i Frankrike og Troll-stipend:
www.fivai.no
www.france.no

STUDIER I FRANKRIKE

Det er laget skreddersydde studieopplegg for norske studenter i Frankrike. I den flotte sørfranske byen Toulouse tar de hvert år inn 15-20 norske studenter i sivilingeniørstudier og samme antall i økonomistudier, rett fra videregående skole.

Les om ingeniør- og økonomistudier:

www.insa-toulouse.fr

www.univ-tlse1.fr/eco

Den første tiden får de et spesielt opplegg, bl.a. med mye fransk, slik at overgangen skal bli lettere. Denne ordningen har fungert meget bra. I Caen i Normandie er det et Fransk-norsk senter (OFNEC) som tilbyr mange kurs for norske studenter som har begynt studiene i Norge. Det franske kultursenter, som er en del av Den franske ambassade, tilbyr et 1-årig program for fordypning i fransk språk og kultur ved universitetene i Besançon, Dijon, Montpellier, Nice og Poitiers. Programmet tilsvarer 60 studiepoeng, En tar en språktest i Oslo før opptak.

For øvrig kan du studere alt mulig i Frankrike! God hjelp får du av SIU-kontoret og Det franske kultursenter, som gir opplysninger både på norsk og fransk.

Fransk-norsk senter i Caen:

www.univ-caen.fr

SIU i Bergen:

www.siu.no/frankrike

Det franske kultursenter:

www.france.no

STUDIER I ANDRE FRANSKSPRÅKLIGE LAND

Det er også gode studiemuligheter i Belgia, Sveits og Canada. Kontakt ambassadene for opplysninger.

Belgia: oslo@diplobel.org

Sveits: vertretung@oslo.rep.admin.ch

Canada: oslo-cs@dfait-maeci.gc.ca

Vi håper at vi med dette heftet har klart å vise at fransk språk virkelig kan åpne mange dører i verden for deg!

*Språk åpner dører... og bygger broer! Le Viaduc de Millau stod klar i desember 2004 og knytter nord og sør tettere sammen i Frankrike. Broa er høyere enn Eiffeltårnet.
Kilde: Eole, <http://www.flickr.com/photos/eole/3840223627/sizes/l>, CC-lisens: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>*

GÅ PÅ NETTET!

RADIO/TV

TV5 – den frankofone tv-kanalen
<http://www.tv5.org>

RFI – internasjonal fransk radio
<http://www.rfi.fr>

France24 – internasjonal fransk nyhetskanal på internett og TV
<http://www.france24.fr>

LÆR OM Å LÆRE (BORT) FRANSK

Centre International d'Etudes Pédagogiques
<http://www.ciep.fr>

Centre d'Approches Vivantes des Langues et des Médias
<http://www.cavilam.com>

FRANKOFONI

Organisation Internationale de la Francophonie
<http://www.francophonie.org>

Frankofoni i bilder
http://www.tv5.org/TV5Francophonie/fs_index.htm

Fortellinger fra Mali, Senegal og Haiti
<http://www.conte-moi.net/home.php>

DIDAKTISKE NETTSIDER

Fremmedspråksenteret har mange lenkesamlinger
<http://www.fremmedspraksenteret.no>

Frankofoni – et skoleprosjekt
<http://www.mrosz.de/francophonie>

Nyheter tilrettelagt for barn
<http://www.lesclesjunior.com>

Nyheter tilrettelagt for ungdom
<http://www.clesactualite.com>

Skolenettets ressurser for fransk
<http://www2.skolenettet.no/francais>

Lær vanlige ord ved å kombinere skrift og bilde
<http://www.bonjourdefrance.com>

Ord med uttale
<http://lexiquefle.free.fr>

Lær grammatikk, ord og uttale mens du løser en kringgåte
<http://www.polarfle.com>

Velg deg en personlighet og løs et mysterium i Paris!
Grunnleggende fransk med tale, teksting, ordlister
<http://www.ciep.fr/sourire/index.php>

Dagligdags tale og fransk hverdagsliv
<http://www.laits.utexas.edu/fi/index.html>

Finsk nettsted med didaktiske ressurser
www.express.fi/fr

Den internasjonale fransklærerorganisasjonen
www.fipf.org

Fransklærerforeningen i Norge
www.fransklaereren.no

Tidsskriftet Le Français dans le Monde
www.fdlm.org

ORDBØKER PÅ NETT

Samling av ordbøker
<http://www.les-dictionnaires.com>

TV5s ordbok med bøyninger og synonymer
http://www.tv5.org/TV5Site/lf/langue_francaise.php

OG HELT TIL SLUTT, NOEN BØKER PÅ PAPIR

Jensen, Hege og Anne Stuhaug (2004). På vei til Frankrike: fransk før du reiser, med CD, Oslo: Kunnskapsforlaget, ISBN 82-573-1470-6.

Løchstøer, Cathrine (2002). Frankrike på tvers, Oslo: Aschehoug, ISBN 82-03-22645-0.

Sanaker, John Kristian, Karin Holter og Ingse Skattum (2006). La francophonie: une introduction critique, Oslo: Unipub, ISBN 82-7477-220-2.

TALLKILDER (LESEDATO: 27.10.2009)

BNP i verden 2008:
<http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>

Det største markedet for norsk fisk:
<http://www.laksefakta.no/content/view/535/79>
<http://www.seafood.no/binary?id=108068>

Handel med Norge:
http://www.norvege.no/News_and_events/policy/relationseconomiques
<http://www.ssb.no/uhaar/tab-19.html>
<http://www.ssb.no/emner/09/05/uhaar/tab-18.html>

Frankrike - et høyteknologisk land:
http://news.cnet.com/2300-1008_3-6172866.html?tag=nl.e434
<http://www.airbus.com>

Fokus på språk – Spesialutgave 17/2009

© Fremmedspråksenteret 2009

ISBN: 978-82-8195-032-0 (trykket) 978-82-8195-033-7 (på nett)

ISSN: 1890-362

FREMMEDSPRÅKSENTERET

www.fremmedspraksenteret.no

FRANSK I VERDEN

Fransk får du bruk for på jobb eller reise over hele verden: i Nord-Amerika, Latin-Amerika, Stillehavet, Afrika eller i Europa. Med fransk i bagasjen ligger spennende studier i økonomi, teknologi, kokkekunst eller statsvitenskap åpne for deg. Kulturer fra alle verdenshjørner finner sitt uttrykk gjennom det franske språket. Fransk lar deg bli kjent med verden på en ny måte! Finn ut hvordan ved å lese dette heftet.